

**Szeged Megyei Jogú Város Közgyűlésének
35/2009. (XI. 11.) rendelete
Szeged város helyi jelentőségű természeti területeinek
és emlékeinek védelméről**

(Egységes szerkezetben)

Szeged Megyei Jogú Város Közgyűlése a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 44/A. § (2) bekezdése, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 16. § (1) bekezdésében, valamint a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24.§ (1) bekezdésének b) pontjában kapott felhatalmazás alapján az alábbi rendeletet alkotja:

Általános rendelkezések

1. §

- (1) A rendelet célja
- a) Szeged város egyedi arculatának sajátos megjelenésének, továbbá az emberek munkáját és kultúráját is híven tükröző természeti környezetének megőrzése
 - b) a város területén lévő természeti emlékek, természeti területek, tájak, valamint ezek természeti rendszereinek, biológiai sokféleségének védelme, a fenntartható használatuk elősegítése
 - c) a város és a táj harmonikus összhangjának megtartása és fejlesztése
 - d) a környezet iránt érzékeny kultúra fejlesztése
 - e) a város lakosságának a természeti szabadidős, kulturális és sporttevékenységét elősegítő környezetben való felüdülését biztosító természeti területek, tájak védelme
 - f) a város természeti, tájképi és kultúrtörténeti szempontból értékes területeinek és környezetének megismertetése, a védelmükkel kapcsolatos ismeretterjesztési tevékenység támogatása
 - g) A város természeti területeinek ökoturisztikai hasznosítása, fejlesztése.
- (2) A rendelet hatálya kiterjed a város területén lévő, az országos védelem alatt nem álló, de ritkaságuk, különlegességük, esztétikai, kultúr- vagy helytörténeti jelentőségük miatt megőrzésre érdemes és e rendelettel helyi védelem alá helyezett
- a) természetes, természet-közeli tájrészletekre, vagy tájképi, kultúrtörténeti, ipartörténeti, néprajzi szempontból jellegzetes tájrészletekre
 - b) álló- és folyóvizekre, valamint azok partjaira és árterületükre
 - c) egyéb természeti és természetközeli élőhelyekre
 - d) felszíni, felszínalaktani képződményekre, tipikus és ritka talajszelvényekre
 - e) kultúrtörténethez kötődő természeti emlékekre és természetvédelmi területekre (parkokra, intézménykertekre, udvarokra, templomkertekre, arborétumokra, történelmi, vagy botanikus kertekre, élőállat gyűjteményekre, fasorokra, egyedi fákra, facsoportokra).

Helyi jelentőségű védett természeti területek típusai

2. §

- (1) Helyi jelentőségű természetvédelmi terület: a város jellegzetes természeti, tájképi adottságokban gazdag, kisebb összefüggő területe, melynek elsődleges rendeltetése egy vagy több természeti érték, illetve ezek összefüggő rendszerének a védelme (például: természetes, természetközeli élőhely, park, gyűjteményes kert).
- (2) Helyi jelentőségű természeti emlék: valamely különlegesen jelentős egyedi természeti érték, képződmény és annak védelmét szolgáló terület (például: egyedi fa, faszor, facsoport).

A védelem alá helyezés és a védettség feloldása

3. §

- (1) A védetté nyilvánításra bárki javaslatot tehet. A védetté nyilvánítás előkészítése hivatalból indul meg.
- (2) A védetté nyilvánítás előkészítése során természeti értékvizsgálatot kell készíteni, amely dokumentumnak tartalmaznia kell:
 - a) a védetté nyilvánítás vagy a védettség feloldásának indokoltságát
 - b) a védelem céljainak megvalósításához szükséges intézkedéseket
 - c) a védelemhez szükséges feltételek, pénzügyi eszközök biztosíthatóságát
 - d) a védelem várható következményét
 - e) fotódokumentációt
 - f) helyrajzi számot (a művelési ág megjelölésével)
 - g) tulajdonos megjelölését
 - h) kezelő/üzemeltető megjelölését
 - i) kezelési tervet
 - j) hiteles térképmásolatot
 - k) az Európai Közösségek jogi aktaiban meghatározott védettségi kategóriába tartozás tényét.
- (3) A helyi jelentőségű védett természeti területté és emlékké nyilvánítása esetén érdekeltnek kell tekinteni és értesíteni kell:
 - a) tulajdonost vagy tulajdonosi jogok gyakorlóját,
 - b) javaslattevőt,
 - c) Szegedi Körzeti Földhivatalt,
 - d) állami főépítészt,
 - e) városi főépítészt,
 - f) kulturális örökségvédelmi hatóságot,
 - g) területileg illetékes nemzeti park igazgatóságot,
 - h) területileg illetékes állami erdészeti hatóságot,
 - i) természetvédelmi és vízügyi hatóságot,
 - j) a területileg illetékes természetvédelmi hatóságot,
 - k) egyéb érdekelt hatóságot,
 - l) közmű üzemeltetőket és közútkezelőket,
 - m) a kezelőt/üzemeltetőt,
 - n) ingatlannyilvántartásba bejegyzett haszonélvezőt, használót.

- (4) A terület és emlék védetté nyilvánítása során az (3) bekezdésben megjelölt szervek, szakhatóságok állásfoglalását be kell szerezni.
- (5) A védetté nyilvánítás előkészítése során be kell szerezni az ingatlan tulajdonosának véleményét, és tájékoztatni kell a védetté nyilvánítás következményeiről.
- (6) Azon érdekeltek, akik a véleményezési eljárás során írásbeli véleményt nem adnak, kifogást nem emelő véleményezőnek tekintendők.

4. §

- (1) A védettség feloldására akkor kerülhet sor, ha annak fenntartását természetvédelmi szempontok a továbbiakban nem indokolják és a védelemben részesülő természeti érték károsodása olyan mértékű, hogy az már vissza nem fordítható.
- (2) A védettség feloldását megelőzően el kell készíteni az értékvizsgálati dokumentum 3. § (2) bekezdés a) és e)-f) pontjaiban meghatározott részét, értesíteni kell a 3. § (3) bekezdésben meghatározottakat, és be kell szerezni az érdekelt szervek, szakhatóságok állásfoglalását. A védettség feloldására vonatkozó javaslattal együtt ismertetni kell az állásfoglalásokat, amelyeket a Közgyűlés elé kell terjeszteni.

A helyi jelentőségű természeti területek és emlékek védelmének nyilvántartása

5. §

- (1) A helyi jelentőségű természeti területekről és emlékekről helyi nyilvántartást kell vezetni.
- (2) A nyilvántartásnak tartalmazni kell:
 - a) a terület megnevezését
 - b) a terület jellegét, kiterjedését
 - c) a védetté nyilvánításról szóló döntés számát és megnevezését
 - d) a helyrajzi számot (művelési ág megjelölésével)
 - e) a védelem szakszerű rövid indokolását
 - f) tulajdonos, kezelő/üzemeltető megjelölését
 - g) az értékvizsgálati dokumentumot
 - h) a védelem feloldásának indokát, a megszüntetésre vonatkozó közgyűlési határozat számát.

A védett területek fenntartására, üzemeltetésére vonatkozó szakmai követelmények

6. §

- (1) A helyi jelentőségű természeti területek és emlékek fennmaradásának feltétele a természetvédelmi szempontoknak megfelelő használat.
- (2) A természeti terület és emlék használata, illetve fenntartása során a kezelési terv előírásait be kell tartani.

- (3) Védett fák, facsoportok védőövezete, amennyiben a kezelési terv máshogy nem rendelkezik:
- a) a gyökér védelmében: a lombkorona vetülete
 - b) a lombkorona védelmében: a lombkorona + 1 méter sugarú kör.
- (4) A védett zöldterület és környezetének összhangját meg kell teremteni.

Helyi jelentőségű természeti területekre és emlékekre vonatkozó engedélyezések, a
Környezetvédelmi Alap forrása

7. §

- (1) A helyi védelem alatt álló parkokat és természeti emlékeket folyamatosan helyre kell állítani, törekedve az eredeti jellegre, a jellemző belső szerkezetre, a növényanyagra és az eredeti stílusjegyekre. Helyreállítás előtt a városi főépítész, a műemléki és természetvédelmi hatóság véleményét be kell szerezni.
- (2) Természetvédelmi területeket, természeti emlékeket érintő építési munkák befejezése után, továbbá rendkívüli esemény, üzemzavar elhárítását követően az igénybe vett területek eredeti állapotát helyre kell állítani.
- (3) ¹Kiemelt közérdekből a helyi védelem alatt álló területek kezelési előírásaitól eltérő használatához a kezelő/üzemeltető véleményezése és a Városkép- és Környezetvédelmi Bizottság jóváhagyása szükséges.
- (4) A külön jogszabály alapján kiszabott természetvédelmi bírságot az önkormányzat Környezetvédelmi Alapjába kell befizetni.

Értelmező rendelkezések

8. §

E rendelet alkalmazása szempontjából

- a) parképítés, park helyreállítás: a jelenlegi állapotot megváltoztató építési tevékenységek: növénytelepítés, növényeltávolítás, burkolatépítés, műtárgy (lépcső, támfal, berendezési tárgy, stb.) építése és bontása (forma, nyomvonal és anyag megváltoztatása);
- b) ²kiemelt közérdek: a város társadalmi, gazdasági fejlődését szolgáló cél, melyet a kezelő/üzemeltető véleményezésével a Városkép- és Környezetvédelmi Bizottság véleményének ismeretében a Városüzemeltetési és Fejlesztési Bizottság annak minősít;
- c) inváziós fajú fás szárú növények: akác – *Robinia pseudo-acacia*; amerikai kőris – *Fraxinus americana*; bálványfa – *Ailanthus altissima*; gyalogakác – *Amorpha fruticosa*; kései meggy – *Prunus serotina*; zöld juhar – *Acer negundo*; madárcseresznye – *Prunus avium*; nyugati ostorfa – *Celtis occidentalis*; az akác, amerikai kőris, bálványfa, az ostorfa, madárcseresznye kertészeti változatainak kivételével;

¹ Módosította a 49/2010.(XII.14.) Ö. r. 1. § (1) bek. (hatályos 2010. december 15-től)

² Módosította a 49/2010.(XII.14.) Ö. r. 1. § (2) bek. (hatályos 2010. december 15-től)

- d) aktív kezelés: baleset megelőzése és a növények egészségének megtartása céljából a növények természetes állapotának megváltoztatása (például metszés);

Záró rendelkezések

9. §

A helyi jelentőségű természeti területek, emlékek jegyzékét és a kezelési terveket jelen rendelet mellékletei tartalmazzák.

- a) 1. sz. melléklet: Szeged város helyi védelem alá tartozó fasorai
- b) 2. sz. melléklet: Szeged város helyi védelem alá tartozó egyedi fái
- c) 3. sz. melléklet: Helyi területi védelem alá tartozó parkok jegyzéke
- d) 4. sz. melléklet: Szeged város helyi jelentőségű természetvédelmi területei
- e) ³5. sz. melléklet: Szeged város helyi védelem alá tartozó egyedi fái, fasorai, parkjai kezelési terve
- f) 6. sz. melléklet: Speciális kezelési módokat igénylő egyedek, és egyedi kezelési módjaik
- g) 7. sz. melléklet: A Maty éri tározó tó egyedi követelményei, korlátozásai, a folytatható tevékenységek köre
- h) ⁴8. melléklet: Szeged város helyi védelem alá tartozó természetvédelmi területeinek általános kezelési terve
- i) ⁵9. melléklet: Szeged város helyi védelem alá tartozó természetvédelmi területeinek sajátos kezelési módjai

10. §

- (1) E rendelet 2010. január 1-én lép hatályba.
- (2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a
 - a) a Maty éri tározó tó - helyi védetté nyilvánításáról szóló 4/1998. (I. 22.) Kgy. rendelet
 - b) Szeged város helyi jelentőségű természeti területeinek és emlékeinek védelméről szóló 56/2001. (XII. 20.) Kgy. rendelet, a 2/2004. (II. 4.) Kgy. rendelet, az 56/2005. (XI. 17.) Kgy. rendelet, a 67/2007. (XII. 20.) Kgy. rendelet.

Dr. Botka László s.k.
polgármester

Dr. Mózes Ervin s.k.
címetes főjegyző

Megalkotta Szeged Megyei Jogú Város Közgyűlése a 2009. november 6. napján tartott ülésén.

Kihirdetve: Szeged Megyei Jogú Város Közlönyében.

³ Módosítja a 7/2011.(III.01.) Ö. r. 1. § (1) bek. (hatályos 2011. március 02-től)

⁴ Kiegészítette a 7/2011.(III.01.) Ö. r. 1. § (2) bek. (hatályos 2011. március 02-től)

⁵ Kiegészítette a 7/2011.(III.01.) Ö. r. 1. § (2) bek. (hatályos 2011. március 02-től)

Szeged város helyi
védelem alá tartozó fasorai

Természetvédelmi értékük: kultúrtörténeti emlékek

Kiterjedésük: fák és védőövezetük

	Terület	helyrajzi szám	fasor
1.	Tisza L. krt.	3725, 4039	Celtis occidentalis (ostorfa) fasor
2.	József A. sgt.	2543	Platanus hybrida (platán) fasor
3.	Arany J. u.	3998	Ginkgo biloba (páfrányfenyő) fasor
4.	Berzsényi u.	4006	Ginkgo biloba (páfrányfenyő) fasor
5.	Fő fasor	300	Platanus hybrida (platán) fasor
6.	Népkert sor	235	Platanus hybrida (platán) fasor
7.	Dóm tér	3736	Celtis occidentalis (ostorfa) fasor
8.	Hajnóczy u.	3246,3223,3146	Sophora japonica (japán akác) fasor
9.	Gutenberg u.	3259,3220,3159	Sophora japonica (japán akác) fasor
10.	Gogol u.	3281,3209,3170	Sophora japonica (japán akác) fasor
11.	Kazinczy u.	4022	Kétoldali fasor
12.	Tömörkény u.	3806	Kétoldali fasor
13.	Béla u.	3804	Kétoldali fasor
14.	Révai u.	3800	Nyugati fasor
15.	Szabadkai út	23552	Kétoldali idős fasor
16.	Föltámadás u. 7/B előtti közterület	12322	3 db Ginkgo biloba (páfrányfenyő)
17.	Bihari utca	10846	Aesculus hippocastanum (vadgesztenye) fasor
18.	Korányi fasor	2286/1	Quercus sp. és Sophora japonica (tölgy és japán akác) fajokból álló fasor
19.	Rigó u.	25381	Tilia sp. és Pinus nigra (hárs és fekete fenyő) fajokból álló fasor

Szeged város helyi védelem alá tartozó egyedi fái

Természetvédelmi értékük: kultúrtörténeti emlékek

Kiterjedésük: fa és védőövezete

	<u>Terület</u>	<u>helyrajzi szám</u>	<u>fafaj</u>
1.	Mátyás tér 11/b	20691/2	Taxodium distichum (mocsárciprus) 1 egyed
2.	Kígyó u. 2.	3888	Platanus hybrida (platánfák)
3.	Műhely u. 14.	1464	Cedrus atlantica (atlaszcédrus)
4.	Takaréktár u. 3.	3943	Ginkgo biloba (páfrányfenyő)
5.	Szeged -Kiskundorozsma vasútállomás	16899/4	Aesculus hippocastanum (vadgesztenye) 3 egyed
6.	Szövetkezeti út	20307	Juglans nigra (dió) 2 egyed- Egyedi kezelési mód!
7.	SZTE Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika	3717	Platanus hybrida (platán) 1 egyed
8.	SZTE Gyermekgyógyászati Klinika és Gyermekegészségügyi Központ	3724	Platanus hybrida (platán) 2 egyed
9.	SZTE Klinikai Tömb	3724	Platanus acerifolia (platán) 1 egyed
10.	SZTE Klinikai Tömb	3724	Taxus baccata 3 egyed
11.	Huszár u.	25380	Platanus hybrida (platán) 1 egyed
12.	Volt kábelgyár üzemi területe	25382/1	Cupressus sempervirens - Egyedi kezelési mód!
13.	Volt kábelgyár üzemi területe	25382/1	Ginkgo biloba (páfrányfenyő) 1 egyed
14.	Budapesti krt. 19-21. közötti közterület	15446/4	Quercus robur (kocsányos tölgy) 1 egyed
15.	Retek u. - Róna u. sarok	10875	Quercus robur (kocsányos tölgy) 1 egyed
16.	Petrozsényi u. 3.	1262 és 1271	Quercus robur (kocsányos tölgy) 1 egyed
17. ⁶	Volt Árpád nevelőotthon területének értékes fái	1588/1	Pinus silvestris (erdei fenyő) 3 egyed Betula pendula (közönséges nyír) 7 egyed Pinus silvestris (erdei fenyő) 3 egyed Tilia tomentosa (ezüsthárs) 2 egyed Magnolia soulangeana (liliomfa) 2 egyed Pinus nigra (feketefenyő) 1 egyed Thuja occidentalis (nyugati tuja) 1 egyed Betula pendula (közönséges nyír) 2 egyed Tilia sp. (a telekhatáron álló fasor 10 hárs egyede)

⁶ Kiegészítette a 44/2012.(XII.03.) Ö. r. 1. §-a (hatályos 2012. december 4-től)

Helyi területi védelem alá tartozó parkok jegyzéke

Természetvédelmi értékük: kultúrtörténeti területek

Kiterjedésük: A természeti védelem a mindenkor hatályos helyi építési szabályzatban közterület illetve intézményterület helyileg védett felületének jelölt ingatlanrészére terjed ki.

	<u>Park neve</u>	<u>Hrsz.</u>	<u>Művelési ág</u>
1.	Várkert-Mórapark	4035/3	közpark
2.	Dugonics tér	3761	közterület
3.	Népliget	238 1764/1 1764/2 236/4	közterület gyermekjátszótér közpark közpark
4.	Széchenyi tér	3939	közterület
5.	Rerrich Béla tér	3728/2	közterület
6.	Aradi vértanúk tere	3738	közterület
7.	Szent György tér	2442	közterület
8.	Lechner tér	2934/1	közterület
9.	Honvéd tér	3443	közterület
10.	Mátyás tér	20653	közterület
11.	Kolozsvári tér	24948	közterület
12.	Szent Rókus tér	25608	templom és parókia
13.	Kiskundorozsma, Szent János tér	533	templom
14.	Kálvária tér	25246/1	tér
15.	Partfürdő	2289	parti sáv
16.	Mars tér	25591/1	vásártér
17. ⁷	I. sz. kórházi tömb	25610/1	kivett kórház

⁷ Kiegészítette a 34/2012.(X.03.) Önk. r. 1. §-a (hatályos 2012. október 04-től)

Szeged város helyi jelentőségű természetvédelmi területei

1. Vadaspark

1.1. A terület jellege: élőállat gyűjtemény és tájképi értékű természeti környezete

1.2. A terület kiterjedése: 41,47 ha

1.3. A földrészlet helyrajzi számai: 24008/4, 24011/7, 24347, 24348/1, 24348/2, 24348/3, 24348/4, 24348/5, 24348/6, 24348/7, 24388/1, 24388/3, 24391, 24392

2. Fűvészkert

2.1. A terület jellege: botanikai gyűjtemény

2.2. A terület kiterjedése: 17,34 ha

2.3. A földrészlet helyrajzi számai: 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2136/1

3. Kiskundorozsmai Nagy-szék

3.1. A terület jellege: szikes jellegű értékes növénytakaró, tájképi értékű terület

3.2. A terület kiterjedése: 6,73 ha

3.3. A földrészlet helyrajzi számai: 0530/31, 0530/33

4. Maty-éri Természetvédelmi Terület

4.1. A terület jellege: tájképi értékű természeti környezet

4.2. A terület kiterjedése: 84,94 ha

4.3. A földrészlet helyrajzi számai: 02063/2, 02064/3, 02064/4, 02064/5, 02065/1, 02065/4-5, 02065/7-12, 02067/3, 02067/4, 02069/1, 02069/2, 02071

5. Maty-ér völgyének subasai ága

5.1. A terület jellege: szikes gyepek és nádas terület, a területen átvezető főcsatornával.

5.2. A terület kiterjedése: 139,85 ha

5.3. A földrészlet helyrajzi számai: 02024/1, 02024/2, 02025, 02028/2, 02029, 0382, 0383, 0384/22 b, c, 0384/23 b, c, 0384/24 b, c, 0384/25 b, c, 0384/26 b, c, d, 0384/27 b, c, d, f, 0384/28 b, c, d, 0384/3 b, c, d, 0384/4 b, c, 0384/5 b, c, 0385/1, 0385/2, 0386, 0387/1, 0387/2, 0388/4, 0388/5, 0388/6, 0389, 0390/1b, 0390/2 a, c, d, 0390/3 b, 0390/4 b, 0390/5 b, c, 0390/6 b, c, 0390/7 a, c, 0390/8 a, 0391, 0392/10 a, b, c, f, g, h, 0392/11 a, b, d, f, g, h, 0392/3, 0392/4 a, b, d, f, 0392/5 a, b, d, f, 0392/6 a, b, d, f, g, 0392/7 a, b, d, 0392/9 a, b, c, d, g, j, 0393, 0394, 0396, 0397/1, 0397/2, 0397/3, 0397/4, 0398, 0405/14 b, c, 0405/15 b, c, 0405/16 c, 0405/17 c, 0405/18 c, d, 0405/19 c, d, f, 0405/20 c, d, 0405/21, 0405/22 b, 0405/23 b, c, d, 0406, 0425/60, 0425/61 d, 0425/62 d, 0425/63 f, 0425/64, 0425/65, 0425/66, 0425/74, 0425/78 b, 0425/80 b, 0425/82 b, 0425/84, 0425/86, 0425/88, 0425/90 b, 0425/92 b, 0425/94 b, 0425/96 d

⁸ Módosítja a 7/2011.(III.01.) Ö. r. 3. § (1) bek. (hatályos 2011. március 02-től), kiegészítette a 23/2011.(X.04.) Ö. rendelet 1. § (1) bek. (hatályos 2011. október 5-től)

6. Újszegedi Holt-Maros

6.1 A terület jellege: holtág fás és nádas vegetációval

6.2. A terület kiterjedése: 27, 4 ha

6.3⁹. A földrészlet helyrajzi számai: 0111/16, 0111/17, 0122/1, 075, 1389/3, 1415/2, 1415/5, 074/11, 074/32, 074/37, 074/38, 074/39, 074/40, 074/41, 074/42, 074/43, 074/44, 751/5, 076/12, 954/1, 954/3

7. Gyálaréti Holt-Tisza

7.1. A terület jellege: holtág jellemzően nádas vegetációval

7.2. A terület kiterjedése: 138,9 ha

7.3. A földrészlet helyrajzi számai: 0130/2, 0193, 0198, 02144/1, 02144/2, 02147/1-4, 02160/1-3, 02161, 02162/1-3, 02175/1, 02176/1-3, 02183/3, 02185/1-2, 02186, 022/1-4, 02200/1, 02201/1-2, 056, 058, 093/1-2

8. Ős-Maty völgye

8.1. A terület jellege: gyp és nádas terület a területen átvezető csatornával

8.2. A terület kiterjedése: 15,51 ha

8.3. A földrészlet helyrajzi számai: 02106, 02107, 02108/4 b, 02111 b, c, 02112, 02113

9. Gyálaréti gulyajárás

9.1. A terület jellege: természetközeli állapotú gyepterület

9.2. A terület kiterjedése: 54,43 ha

9.3. A földrészlet helyrajzi számai: 0114/1-6, 0137/14, 0137/6-8, 0138, 0139/1-9, 0140, 0141

10. Körtöltés

10.1. A terület jellege: Szeged körülvevő, a Nagyárvíz után épült töltés

10.2. A terület kiterjedése: 32,41 ha

10.3. A földrészlet helyrajzi számai: 10004/1, 10094, 15182, 15413/2, 16052/2, 16056/2, 16468, 16834/2, 16835/4, 21013/4, 24003/8, 24006, 25863/1, 25865/1

11. Szegedi Fertő déli része

11.1. A terület jellege: egykori szikes meder helyén kialakított halastó, szikes gyeppel körülvéve

11.2. A terület kiterjedése: 433,03 ha

11.3. A földrészlet helyrajzi számai: 01144, 01145/1-6, 01146, 01147, 01148/1-2, 01149, 01181/11-13, 01181/2, 01181/5-8, 01182/10-12, 01182/14-15, 01182/17-22, 01182/28-31, 01182/4-5, 01182/7-9, 01183, 01184, 01185, 01188/1-3, 01190/1-10, 01193/2-6, 01193/8-9, 01194/1-2, 01195/10-11, 01195/27, 01195/29, 01195/32-33, 01195/37, 01195/7, 01196/17, 01196/41, 01196/9, 01197, 01198/1, 01199/1-3, 01200, 01205/2, 01205/6, 01206/1-2, 01207/116 a, 01207/118, 01207/2, 01207/33-35, 01207/37-39, 01207/43-46

12. Lőtér melletti fasor területe

12.1. A terület jellege: a volt lőtéren kialakult élőhelykomplexum maradványa a fasor

12.2. A terület kiterjedése: 1,85 ha

12.3. A földrészlet helyrajzi számai: 6275, 6238

⁹ Módosítja a 23/2011.(X.04.) Ö. r. 1. § (2) bek. (hatályos 2011. október 5-től)

Szeged város helyi védelem alá tartozó egyedi fái, fasorai, parkjai kezelési terve¹⁰

I. Fejezet:

¹¹Hatálya az 1-3. számú melléklet védett természetvédelmi területeire és természeti emlékeire terjed ki.

1. Természetvédelmi célkitűzés:

- Szeged város területén lévő természeti emlékek és természetvédelmi területek védelme, és megőrzésük céljából használatuk korlátozása.
- Cél, hogy a természeti emlékek és természetvédelmi területek állapota károsodás nélkül megmaradjon.

2. Természetvédelmi stratégia:

- Szeged város egyedi arculatának megőrzése, védelme.
- A természeti emlékek és természetvédelmi területek megtartása, felújításuk szabályozása.
- A természeti emlékek és természetvédelmi területek veszélyeztetésével járó mély- és magasépítési tevékenység korlátozása.

3. A természetvédelmi kezelés módjai, korlátozásai és tilalmai:

a) A védett területek fenntartására, üzemeltetésére, használatára vonatkozó korlátozások és tilalmak:

- (1) A fák védőövezetén belül csak akkor újíthatók fel meglévő közművek, amennyiben egyéb műszaki okok (közművek védőtávolsága, fák védőövezete) miatt nem oldható meg a közművek áthelyezése.
A meglévő közművek a fák védőövezetén belül átfúrással vagy kézi földmunkával a fa törzsének szélétől mért 1,5 méterre újíthatók fel. A kezelővel/üzemeltetővel történő egyeztetés során a nyomvonal - helyi adottságokat figyelembe véve - a 1,5 m-től eltérhet. A vezetékeket védőcsőbe fektetve kell elhelyezni. A munka során 5 cm-nél vastagabb gyökeret elvágni nem lehet.
- (2) Közvilágítási lámpatest, térfigyelő kamera, stb. csak a fák lombkoronájának jelenlegi és későbbi károsodása nélkül helyezhető el, légvezeték miatt a fák nem csonkolhatók.
- (3) Meglévő út burkolata a jelenlegi nyomvonalon felújítható, új burkolat a fa- fasor védőövezetén kívül, a gyökerek károsodása nélkül építhető.
- (4) Közmű vezeték hiányos fasor esetén sem vezethető a fasor nyomvonalában, illetve annak védőtávolságán belül, a fák pótlásának lehetőségét fenn kell tartani.
- (5) Védett parkokon belül hulladékudvar, szelektív hulladékgyűjtő sziget, reklámtábla, termálkút, - a terület ellátását kiszolgáló közművek kivételével - új közműnyomvonal nem helyezhető el.
- (6) Védett park jellegét megváltoztató építési és felújítási munka (pl: utak nyomvonalvezetésének megváltoztatása, játszóterek építése, játszótéri felszerelési tárgyak cseréje, ivókút, szökőkút, szobor, köz- és díszvilágítás, telefonfülke, pavilon, hírközlési oszlop létesítése) csak kertépítészeti engedélyterv alapján végezhető.

¹⁰ A címet módosítja a 7/2011.(III.01.) Ö. r. 3. § (1) bek. (hatályos 2011. március 02-től)

¹¹ A szövegrészt módosítja a 7/2011.(III.01.) Ö. r. 3. § (2) bek. (hatályos 2011. március 02-től)

- (7) Az aktív kezeléshez, valamint a fák, fasorok védelmében felhasznált növényvédő szerek és egyéb irtószerek alkalmazásakor nem szükséges a külön jogszabály szerinti engedély.

b) A védett területeken fakivágásra vonatkozó korlátozások és tilalmak:

- (1) Védett parkokban és természeti emlékek esetében a kivágásra kerülő fákat – a védett terület (park, fasor) adottságait figyelembe véve kell pótolni. Az engedély nélkül telepített (örökzöld növények, gyümölcsfák), magról kelt, vagy sarjról növekvő inváziós fajú fás szárú növények pótlás előírása nélkül kivághatók.
- (2) Az erdőről és az erdő védelméről szóló törvény hatálya alá nem tartozó önkormányzati tulajdonú védett területeken fát kivágni csak az emberi életet és egészséget veszélyeztető növények esetében vagy kiemelt közérdekből lehet.
- (3) Az (1) és a (2) bekezdésben meghatározott feltételek teljesülése nem mentesít a külön jogszabály szerinti engedély beszerzése alól.

II. Fejezet:

Szeged város helyi védelem alá tartozó fái, fasorai kezelési terve:

Az 1. számú melléklet 18. és 19. számú természeti emlékeire és a 2. számú melléklet 5-16. számú természeti emlékeire az I. fejezetben foglalt szabályozásokon túlmenően az alábbi szabályok vonatkoznak:

1. Természetvédelmi célkitűzés:

- A fák, fasorok kora, habitusa, állapota, táj és kultúrtörténeti értéke vagy ritka előfordulása indokolja védettségüket.
- Cél, hogy a növények állapota károsodás nélkül megmaradjon. Fontos az árnyékot biztosító fák megőrzése (például a klinikai szárnynak árnyékot biztosító fa, játszótéri árnyékoló fa), károsodásuk megelőzése.
- Lakótelepi környezetben meg kell őrizni a valamikori kertes beépítés emlékeként fennmaradt tájképi értéket.
- A közmű vagy burkolatépítés nem okozhat kárt sem a gyökérzetben, sem a lombkoronában.
- Biztosítani kell a védelemre javasolt egyedek jó fiziológiai és ökológiai állapotát.
- Meg kell őrizni a helytörténeti jelentőségű fák, fasorok tájképi értékét.

2. Természetvédelmi stratégia:

- A több évtizedet megélt fák állagának megőrzése, védelme.
- A védelemre javasolt egyedek megtartása, a rovasukra terjeszkedő cserjeállomány visszaszorítása.
- A fák védőövezetén belül a növény veszélyeztetésével járó mély- és magasépítési tevékenység korlátozása.
- Telekhatáron található egyedek megtartása érdekében kerítés építés korlátozása.
- A városi weblapon az ismeretanyagok elhelyezése.
- Az egyedi fák, és fasor egyedei állapotának stabilizálása.
- A kártevők és kórokozók kártételének megelőzése.
- A természetkárosítás megakadályozása.

3. A természetvédelmi kezelés módjai, korlátozásai és tilalmai:

a) A kezelés módjai:

- (1) A fák folyamatos, aktív kezelése, elszáradt, veszélyes ágak eltávolítása, cserjék irtása.
 - (2) Kórokozók és kártevők elleni megfelelő védekezés – vegyszeres, fizikai – biztosítása.
 - (3) A növények környezetét érintő épület-, út- közműépítés, és egyéb kiviteli munkákat a kezelővel/üzemeltetővel egyeztetni kell.
 - (4) Minden tavasszal állapotfelmérés, szükség esetén szárazgallyazás.
 - (5) A kártevők megjelenésének figyelemmel kísérése, a kártétel megelőzése.
 - (6) Tavaszi növényvédelem (le mosó permetezés, kórokozók elleni permetezés)
 - (7) Termőhely gondozása.
- Esztétikai érték megőrzése.

b) Korlátozások, tilalmak:

- (1) Épület és új közmű építése a védőtávolságon kívül végezhető, meglévő közmű a védőtávolságon belül csak átfúrással, vagy kézi árokásással újítható fel a kezelő/üzemeltetővel történő egyeztetést követően.
- (2) Épület felújítása előtt a fák törzsét be kell védeni, lombkoronájuk nem sérülhet.
- (3) Munkagödör, munkaárok kialakítása a fák lombkoronájának vetületén belül csak kézi földmunkával végezhető.

4. Fajok védelme

A tervezési területen nincsenek más védett, fokozottan védett, továbbá természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok, illetve életközösségek.

5. Táj- és kultúrtörténeti értékek

A területen a védett fák, illetve fasorok képezik a tájképi szempontból meghatározó értéket.

6. Látogatás

A terület szabadon látogatható.

7. Oktatás és bemutatás

A természeti emléktáblával való megjelölése szükséges.

8. Kutatások, fenntartó metszés, vizsgálatok

Az egyedek állapotának károsítása nélkül szabadon végezhetők, azonban az eredményről készült jelentés egy példányát el kell juttatni a természetvédelmi hatósághoz.

9. Terület- és földhasználat

- a) Minden olyan terület- és földhasználat tilos, amely a növények védett egyedeinek állapotát közvetve, vagy közvetlenül veszélyezteti.
- b) A területen található vonalas létesítmények üzemeltetésével kapcsolatos tevékenységek továbbra is e rendeletben szabályozott módon folytathatók a természetvédelmi szempontok figyelembevételével.

Speciális kezelési módokat igénylő egyedek, és egyedi kezelési módjaik:

- a) 2 db *Juglans nigra* Szövetkezeti út (hrsz. :20307):
bármilyen kivitelezési munka csak a lombkoronán kívüli területen végezhető.
- b) 1 db *Cupressus sempervirens* volt Kábelgyár üzemi területe (hrsz.:25382/1)
1. *Természetvédelmi célkitűzés:*
 - Habitusa, mérete a mediterrán természeti viszonyok között élő egyedekkel vetekszik, ezért cél, hogy a hazánkban ritka növény megmaradjon.
 - Továbbra is biztosítani kell a fa életfeltételeit és kedvező termőhelyi adottságait.
 2. *Természetvédelmi stratégia:*
 - A tervezett mélygarázsok, épület-, és útalapozások, közműnyomvonalak a fa termőhelyi adottságait nem korlátozhatják.
 - A tervezett terület-felhasználás során a növény benapozási feltételei nem csökkenhetnek.
 - A védendő növény a távlatban is beépítésre nem szánt területen helyezkedjen el.
 3. *Művelési ághoz, illetve földhasználathoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozási tilalmak:*
 - (1) A fa körül legalább 5 méter sugarú körben a jelenlegi terepszint nem változtatható.
 - (2) A növény 5 méteres védőövezetén belül a fa gyökérzetét, törzsét és lombkoronáját érintő tevékenység nem folytatható, közmű csak a védőtávolságon kívül vezethető.
 - (3) Munkagödör, munkaárok kialakítása csak a törzstől számított 5 méteres távolságon kívül történhet.
 - (4) Építési munkák megkezdése előtt a fa védelme érdekében ideiglenes védőkerítés építése szükséges a növénytől számított legalább 5 méteres sugarban.
 - (5) A kivitelezési munkák megkezdése előtt a természetvédelmi hatóság meghívásával helyszíni bejárást kell összehívni.
 - (6) A kivitelezési munkák megkezdése előtt, valamint a kivitelezés ideje alatt rendszeres állapotfelmérés szükséges.

A Maty-éri tározó tó egyedi követelményei, korlátozásai, a folytatható tevékenységek köre

a) *A védetté nyilvánítás indoka és célja:*

Tájképi értékek kiemelése, megőrzése, illetőleg a terület többcélú funkciójához méltó természeti környezet kialakítása, illetőleg megőrzése.

b) *A területen folytatható tevékenységek:*

A védetté nyilvánított területen sportversenyek, közösségi és sportesemények megrendezésével kapcsolatos, valamint sporthorgászati tevékenység folytatható.

c) *Korlátozások:*

1. A terület szegélyén az adottságok figyelembevételével a tájképi értéket gazdagító és a mikroklímát is kedvezően befolyásoló teljes fásítást kell kialakítani. Előnyben kell részesíteni a nagytáj honos cserje és fa fajait.
2. Óvni kell a terület nádas foltjait, kívánatos a nád rendszeres évenkénti vágása, égetés csak kivételesen indokolt esetben engedhető meg.
3. A tó környezetében területet felhasználni, építési tevékenységet folytatni részletes szabályozási terv alapján szabad.

Szeged város helyi védelem alá tartozó természetvédelmi területeinek általános kezelési terve

1. Természetvédelmi célkitűzések:

A védelem célja a területek tájképi jellegének, a vadon élő állat- és növényfajok életfeltételeinek megőrzése, rekreációs célok helyszínbiztosítása.

2. Természetvédelmi stratégiák:

A jelenlegi területhasználat megőrzése, illetve a természetbarát rehabilitáció megvalósítása.

A természetközeli élőhelyek szemléletformálási célú bemutatása.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1. Élőhelyek kezelése, fenntartása

Az agresszíven terjedő fajok, különösen az ezüstfa, bálványfa (ecetfa), parlagfű, selyemkóró (vaddohány), aranyvessző további terjedését meg kell akadályozni, azokat vissza kell szorítani.

3.1.2. Fajok védelme

Vizes élőhelyeken haltelepítés csak őshonos fajokkal történhet.

3.1.3¹³. Látogatás

A terület látogatása – ha ez nem jár a védett fajok zavarásával és a terület állapotának befolyásolásával – természetvédelmi érdekeket nem sért. A közterületek szabadon látogathatók, magánterületek esetén a tulajdonos hozzájárulását kell kérni. A látogatóknak járművel közlekedni kizárólag a kijelölt utakon engedélyezett. A gazdálkodók, kezelők és közműszolgáltatók a szükséges munkavégzés céljából szabadon közlekedhetnek a területen, de törekedni kell a talajfelszín károsításának elkerülésére. A fenti feltételeknek megfelelő közlekedéshez a természetvédelmi hatóság engedélye nem szükséges.

3.1.4. Oktatás és bemutatás

A területen – ha ez nem jár a védett fajok zavarásával és a terület állapotának befolyásolásával – környezeti nevelési tevékenységek szabadon folytathatók. Ilyen jellegű közösségi rendezvényre a külön jogszabály szerinti engedély nem szükséges.

3.1.5. Kutatás, vizsgálatok

A védett terület jellegét nem befolyásoló, a növény- és állatközösségeket nem zavaró természetvédelmi biológiai kutatások engedély nélkül folytathatók.

3.1.6. Terület- és földhasználat

3.1.6.1. A közlekedésfejlesztés érdekében az átjáróutak indokolt mértékű szélesítése, karbantartása megengedett.

¹² Kiegészítette a 7/2011.(III.01.) Ö. r. 4. §-a (hatályos 2011. március 02-től), a 23/2011.(X.04.) Ö. r. 2. § (2) bek. (hatályos 2011. október 5-től)

¹³ Módosítja a 23/2011.(X.04.) Ö. r. 2. § (1) bek. (hatályos 2011. október 5-től)

3.1.6.2. A terület nem minősíthető át a védelem céljával összhangban nem álló célra (például beépítésre szánt területté stb.). Nem történhet a védelem céljával ellentétes művelési ág változtatás, kivonás.

3.1.6.3. Legfeljebb 50 fő részvételével zajló, intenzív területhasználattal és zajkibocsátással nem járó rendezvények megtartásához természetvédelmi engedély beszerzése nem szükséges.

3.1.6.4. A közlekedési-, közmű-, vízgazdálkodási és hírközlési infrastruktúra karbantartása és jelentős területhasználattal nem járó fejlesztése megengedett, ha az a víztestet vagy nádat érinti, akkor törekedni kell arra, hogy az a vegetációs időszakon kívül történjen. A csatornákat, főcsatornákat, illetve azok fenntartósávjait érintő üzemeltetési feladatok a belvízvédelem biztosítása érdekében korlátozás nélkül végezhetők. Haváriahelyzet vagy rendkívüli műszaki hiba elhárítása során kívül, természetvédelmi engedély nélkül megtörténhet, de ahhoz csak a legszükségesebb területet lehet igénybe venni.

3.1.6.5. Vadászati tevékenység a vonatkozó jogszabályok és az érvényes üzemterv szerint folytatható. Vadgazdálkodási létesítmények közül engedély nélkül elhelyezhetők külterületeken a magaslesek, 1 km-enként egy vadetető, illetve 50 hektáronként 1 sózó.

3.1.6.6. A területen felszíni bányászatra irányuló tevékenység nem folytatható (a védetté nyilvánításkor jogerősen engedélyezett bányák kivételével).

3.1.6.7. Az erdők védelméről szóló törvény hatálya alá nem tartozó fák kivágása a 3.2.5. pontnál meghatározott feltételekkel természetvédelmi engedély nélkül végezhető. Pótlás lehetőség szerint őshonos fával történjen. A csatornák, főcsatornák fenntartósávjában fák nem telepíthetők.

3.1.6.8. A meglévő olajkutak üzemeltetése, karbantartása az olajkút illetve út céljára művelésből kivett területeken korlátozás nélkül történhet. A környező gyepek és erdőterületeket csak a technológiailag szükséges mértékben szabad igénybe venni, sérülésük esetén a felszínt és a növényzetet helyre kell állítani.

3.1.7. Természetvédelmi infrastruktúra

3.1.7.1. A terület határát jelző táblák, ismertetőtáblák természetvédelmi engedélyek nélkül elhelyezhetők.

3.1.7.2. A gyakran látogatott területeken hulladékgyűjtők kihelyezése és rendszeres ürítése javasolt.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.2.1. Szántó művelési ágú területek kezelése

A védetté nyilvánításkor és utána folyamatosan szántóként művelt területek rendeltetésszerű szántó művelése szabadon folytatható. Azokon természetvédelmi engedély nélkül folyhat a rendeltetésnek megfelelő vegyszerhasználat.

3.2.2. Gyepek (rét és legelő) művelési ágú területek kezelése

3.2.2.1. Liba- és sertéstartás nem engedélyezett.

3.2.2.2. Tilos a gyepfelszínt károsító tevékenységek (például beszántás, felülvetés) végzése.

3.2.2.3. Az alábbiak szerint végzett kaszálás, legeltetés természetvédelmi engedély nélkül végezhető:

3.2.2.3.1. Kaszálás július 1-től augusztus 31-ig végezhető, illetve a gyomosodó területeken őszi tisztítókaszálás alkalmazható. A kaszálást legalább 8 cm-es tarló meghagyásával kell végezni, vadriasztó lánc alkalmazása mellett. A gyepterület 10 %-át a kaszálásból ki kell hagyni. Ezek a foltok a következő év során lekaszálhatók, helyettük azonban újabb mozaikok kihagyása szükséges.

3.2.2.3.2. A szénatermés elszállítását – a bálázást követően – amennyiben ez a gyep talajának sérülése nélkül megoldható a legrövidebb időn belül el kell végezni, „bálafoltok” megelőzése érdekében.

3.2.2.3.3. A gyepet körkörösén befelé haladva kaszálni tilos, a már lekaszált részekkel nem lehet körbezárni a még le nem kaszált gyeprészeket. A kaszálást úgy kell végezni, hogy a maradék le nem kaszált gyeprészes mindig összeköttetésben maradjon a környező területekkel, és lehetőséget nyújtson a gyepben tartózkodó állatoknak az elmenekülésre.

3.2.2.3.4. Legeltetés szarvasmarhával, bivallyal, lóval vagy juhval történhet, legfeljebb 0,5 állategység/ha legelőnyomással, április 15. és október 30. között. Ettől eltérő időszakban akkor lehet legeltetni, ha a terület száraz és megfelelő mennyiségű legelhető növényzet áll rendelkezésre.

3.2.2.3.5. A legeltetéshez szükséges villanypásztor, karám elhelyezhető, elsősorban a terület (ingatlan) határaihoz illesztve.

3.2.2.3.6.¹⁴ Nád kaszálása – a gyep fenntartása érdekében – a gyep kaszálására vonatkozó előírások szerint a nádaratás javasolt időtartamán kívül is, július 15-től végezhető a gyepterületeken.

3.2.2.4. Legelőterületeken a rideg állattartáshoz kapcsolódó építmények elhelyezése a helyi építési szabályzatban foglaltak betartásával engedélyezhető, az előző feltételek teljesülése mentesít a külön jogszabályban szabályozott építési korlátozások alól.

3.2.3. Szőlő, kert és gyümölcsös művelési ágú területek kezelése

A védetté nyilvánításkor és utána folyamatosan szőlőként, kertként, gyümölcsösként művelt területek rendeltetésszerű művelése szabadon folytatható, azokon természetvédelmi engedély nélkül folyhat a művelésnek megfelelő vegyszerhasználat.

3.2.4. Nádas művelési ágú területek kezelése

3.2.4.1. Az alábbiak szerint végzett nádaratás természetvédelmi engedély nélkül végezhető:

3.2.4.1.1. Lehetőség szerint kézi vagy kisméretű gépi aratást kell alkalmazni. Az aratás időpontja: november 1. és március 15. között lehet. A levágott nádat el kell szállítani az eutrofizációt segítő szerves anyag felhalmozódás elkerülésére. Adott évben a nádas legfeljebb 80%-a aratható.

3.2.4.1.2. A vízparti nádas téli, kétéves ciklusú aratása javasolt. Az aratás térbeli mintázata: mozaikosan, évente váltakozva (a lábon maradó nád áttelelési lehetőséget biztosít az ökoszisztémában fontos ízeltlábú- és madárfajoknak).

3.2.5. Fásított terület művelési ágú területek kezelése

3.2.5.1. A nem őshonos fák kivágása augusztus 1. és március 15. között, az őshonos fáké

¹⁴ Kiegészítette a 23/2011.(X.04.) Ö. r. 2.§ (2) bek. (hatályos 2011. október 5-től)

szeptember 1. és március 1. között történhet.

3.2.5.2. Az odvas fák kitermelése lehetőség szerint szeptemberben történjen (az áttelelő denevérek védelme érdekében).

3.2.5.3. Nem őshonos fa bármely állapotban és életkorban kivágható. Törekedni kell a sarjadás megelőzésére.

3.2.5.4. Őshonos fa kivágására akkor kerülhet sor, ha az haváriahelyzet elhárítása érdekében elkerülhetetlenül szükséges, vagy a fa balesetveszélyes, vagy kidőlésével anyagi kárt okozhat, vagy egyéb módon akadályozza az ingatlan rendeltetészerű használatát.

Egyéb esetekben az adott fa nyesését, gallyazását természetvédelmi engedély nélkül el lehet végezni.

3.2.5.5. Részterületes használat során elsősorban az agresszíven terjedő fajok egyedeinek eltávolítása szükséges.

3.2.6. Halastó művelési ágú területek kezelése

3.2.6.1. A területen intenzív halgazdálkodás folytatható. Ennek érdekében a vizekre nem veszélyes vegyszerek természetvédelmi engedély nélkül használhatók.

3.2.6.2. A terület karbantartása (eredeti állapot helyreállítása) az egyéb jogszabályoknak megfelelően, természetvédelmi engedély nélkül végezhető, ha vízínövényzet irtása a vegetációs időszakon kívül történik.

3.2.7.¹⁵ Tanya, udvar, lakóház művelési ágú területek kezelése

3.2.7.1. A tanya gazdálkodásnak meghatározó szerepe van a természetközeli területek fennmaradásában, ezért az ahhoz kapcsolódó gazdasági tevékenység végzése természetvédelmi érdekeket nem sért. A tanya tájszerkezetek megőrzésének, fejlesztésének, a falusi turizmus megvalósításának lehetőségét javasolt fenntartani.

3.2.7.2. A meglévő tanyaépületek helyi építési szabályzatnak megfelelően átalakíthatók, bővíthetők, e feltételek teljesülése mentesít a természetvédelmi jogszabályban szabályozott építési korlátozások alól.

3.2.7.3. A tanyasi gazdaság fenntartása érdekében végzett tevékenységek (pl. öntözés, metszés, növényvédő szerek, bioregulátorok és egyéb irtószerek, valamint a talaj termékenységét befolyásoló vegyi anyagok használata, állattartás, fakivágás) természetvédelmi engedély nélkül végezhetők.

¹⁵ Kiegészítette a 23/2011.(X.04.) Ö. r. 2. § (2) bek. (hatályos 2011. október 5-től)

Szeged város helyi védelem alá tartozó természetvédelmi területeinek sajátos kezelési módjai

1. Maty-ér völgyének subasai ága

1.1. Természetvédelmi célkitűzések:

A védelem célja az általános természetvédelmi célokon túl a megfelelő vízminőség fenntartása, a vadon élő állat- és növényfajok (kiemelten az őshonos halfajok, kétéltűek, mocsári teknős, nádi madarak) életfeltételeinek megőrzése.

1.2. Természetvédelmi stratégiák:

Hasznosítási lehetőségek: rekreáció, nádgazdálkodás, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, környezeti nevelés.

A védettséggel érintett különleges intézményzóna besorolású területen az építési szabályzat szerint közcélú épületek, építmények elhelyezhetők a terület közfunkcióinak növelése érdekében.

Záportározóként történő hasznosítás illetve rehabilitáció lehetséges. Ennek feltétele, hogy a vízmélység szempontjából diverz élőhelyek maradjanak (kerüljenek kialakításra) annak érdekében, hogy a nyílt vizek és nádasok változatossága megmaradjon.

1.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak:

A sajátos előírásoknál nem szabályozott kezelési módok, korlátozások, tilalmak és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben meghatározott korlátozások és tilalmak alóli felmentések tekintetében a 8. mellékletben szabályozott általános kezelési előírások az irányadók.

1.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi területspecifikus kezelési módok, korlátozások és tilalmak

1.3.1.1. Fajok védelme

1.3.1.1.1. Törekedni kell arra, hogy a víztestet és a közvetlen partvonalat érintő rehabilitációs, karbantartási munkálatokat (haváriahelyzet elhárítása kivételével) a mocsári teknős szaporodási és verelési időszakán (október 15. és július 15. között) kívül végezzék.

1.3.1.1.2. Mederrendezés, kotrás során a terület legalább 50%-át kitevő nádfoltok hagyandók a nádimadarak védelme érdekében.

1.3.1.1.3. A madarak költési időszakában a vízszint lehetőség szerint azonos szinten tartandó.

1.3.1.2. Terület- és földhasználat

1.3.1.2.1. A vízterületen újabb építmények, stégek stb. elhelyezése tilos. Kivételt képeznek a rekreációs, oktatási közcélokot szolgáló berendezések illetve a vízgazdálkodási építmények. Előbbiek környezetbe illő kivitelezéssel, lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek.

¹⁶ Kiegészítette a 7/2011.(III.01.) Ö. r. 4. §-a (hatályos 2011. március 02-től), a 23/2011.(X.04.) Ö. r. 3. §-a (hatályos 2011. október 5-től)

1.3.1.2.2. Revitalizációs/rehabilitációs beavatkozás nem járhat a parti növényzet teljes kiirtásával. A munka során legalább a meder egyik oldalán, legalább 1 m széles nádas sávot meg kell őrizni.

1.3.1.2.3. A vízgazdálkodási célú beavatkozások elvégezhetők (lehetőség szerint a vegetációs időszakon kívül), a vízügyi kezeléshez szükséges tározó kialakítható a területen. Az enyhe rézsúk és a változatos fenékmélység kialakításával el kell kerülni a mesterséges víztározó jellegét.

1.3.1.2.4. A meglévő víztározó vízterületén a külön jogszabályoknak megfelelően végzett horgászat természetvédelmi engedély nélkül végezhető.

1.3.1.2.5. A védelemmel érintett különleges intézményzóna besorolású területeken agresszíven nem terjedő fajokkal fatelepítés végezhető a külön jogszabály szerinti természetvédelmi engedély beszerzése nélkül.

1.3.1.2.6. A védelemmel érintett különleges intézményzóna besorolású területeken a helyi építési szabályzat szerinti közcélú épületek, építmények elhelyezhetők a terület közfunkciónak növelése érdekében, az előző feltételek teljesülése mentesít a külön jogszabályban szabályozott építési korlátozások alól.

1.4. A védetté nyilvánítás indokoltsága

1.4.1. A terület jellemzése

A terület a Külső- és az egyesült Maty-ér subasai völgye, valamint a Maty-ér-Subasai-főcsatorna melléke. Nagy részében nádasodott, helyenként gyepes, mély fekvésű terület. Jellemző területhasználat (felszínborítás): csatorna, nádas, út, vízállás, szántó, volt laktanya romterülete. Kisebb területek az ingatlan-nyilvántartásban szántóként vannak nyilvántartva, de ezek is részben természetben gyep- vagy nádas területek. Jelenlegi védelmi státusza: az ökológiai hálózat része.

1.4.2. A kijelölést megalapozó adatok

A szabályozások előtt a nagy tiszai árhullámok kizúdult vizét a Maty-ér völgye vezette vissza az anyamederbe. Az egykori ökológiai folyosó napjainkig megmaradt, bár a hálózat egésze a kiszáradás irányába mozdult el.

A XVIII. Század elején Bél Mátyás csapadékos időszakot mutatott be: „*A Matty-tó az előzőtől kissé lejjebb lévő, hosszú tó. Áradáskor a Tiszától Dorozsmán túlra is elnyúlik, Dorozsma a Tiszától nyugatra fél mérfölddel található. Halban és (valószínűleg sirályban?) bővelkedik.*”

A védelemre javasolt vidék szikes jellegű társulásai nagyon hasonlóak a kiskundorozsmai kismedence-komplexéhez. A területen (hasonlóan az Ős-Maty-völgyéhez) a XIX. században az egykori meder széléig minden művelhető földet beszántottak. Ennek köszönhetően szinte teljesen hiányzik a zsályás-legyezőfüves sztyepprét (*Astragalo-Festucetum rupicolae*). Csekély kiterjedésben ugyan, de megtalálható a térségre jellemző mindkét sziki réttársulás, az ecsetpázsitos sziki rét (*Agrosio-Alopecuretum pratensis*) és a tarackos-tippanos sziki rét (*Agrostetum stoloniferae*). A bajai út közelében kiterjedt nádas (*Scirpo Phragmitetum phragmitetosum*) és gyékényes (*Scirpo-Phragmitetum typhaetosum*) tenyészik. E terület neve az I. Katonai Felmérés térképén „Kutri” (Coll. XVIII. Sect. 30.). A II. Katonai felmérés térképén Belső- és Külső-Maty, illetve Maty-Víz néven szerepel. A terület biztosította az összeköttetést a Dorozsmai Nagy-szék valamint Fehér-tó és a Tisza között (a Tisza akkoriban a mai Gyála-Holt-Tisza medrében folyt).

1.4.3. Védett természeti értékei

Védett növényfajok

A Külső-Maty-ér völgyében (szokatlan módon) egy kiszáradt, ritkás nádasban 40-50 tő hússzínű ujjaskosbort (*Dactylorhiza incarnata*) találtak. Valamennyi „kevésbé szikes helyen” gyakori a poloskaszagú kosbor (*Orchis coriophora*). Kisebb számban előfordul még a mocsári kosbor (*Orchis laxiflora palustris*). A bajai út közelében néhány tő érdes csüdfű (*Astragalus asper*) példányt találtak. További védett növényfaj a kiséfű (*Cirsium brachycephalum*).

Az evezőspályától délre eső szakaszon a védett növényfajok közül a fátyolos nőszirm (*Iris spuria*) került elő.

Védett állatfajok

A terület a madárvilág szempontjából viszonylag homogén. Összesen 67 madárfaj ismert a területről. Érdekességnek számít a barna rétihéja (*Circus aeroginosus*) folyamatos költése a Subasahegy-Putri nádas-gyékényes mélyedésében. A jelenleg elterjedt ragadozó madár alig egy évtizede csak kevés helyen fészkel. Jellemző fokozottan védett madárfaja a törpegém (*Ixobrychus minutus*) és a bölömbika (*Botaurus stellaris*). Faunisztikai érdekesség a repülőtéren alkalmanként észlelt pusztai ölyvek megjelenése a Maty-ér völgyében.

A kétéltű-fauna értékes eleme a viszonylag erős dunai göte (*Triturus dobrogicus*) populáció. Mindenütt tömeges a zöld levelibéka (*Hyla arborea*).

A területen 3 védett hüllőfaj előfordulása ismert: vízisikló (*Natrix natrix*), fűrgye gyík (*Lacerta agilis*) és mocsári teknős (*Emys orbicularis*).

Védett bogárfajok:

aranypettyes bábrabló (*Calosoma auropunctatum*),
szárnyas futrinka (*Carabus clathratus auraniensis*),
mezei futrinka (*Carabus granulatus granulatus*),
ragyás futrinka (*Carabus cancellatus*),
kis szarvasbogár (*Dorcus parallelepipedus*),
holdszarvú ganéjtúró (*Copris lunaris*),
hengeres szalmacincér (*Theophyla cylindricollis*),
szalmacincér (*Calamobius filum*).

Közülük meglepően népes a szárnyas és a ragyás futrinkák állománya. Utóbbi faj példányai egyértelműen a Tisza-völgyben élő alfajhoz (*Carabus cancellatus ssp. tibiscinus*) tartoznak.

2. Újszegedi Holt-Maros

2.1. Természetvédelmi célkitűzések:

A védelem célja az általános természetvédelmi célokon túl a megfelelő vízminőség fenntartása, a vadon élő állat- és növényfajok (kiemelten az őshonos halfajok, kétéltűek, mocsári teknős, nádi madarak) életfeltételeinek megőrzése.

2.2. Természetvédelmi stratégiák:

Hasznosítási lehetőségek: horgászat, rekreáció, nádgazdálkodás, vízgazdálkodás.

2.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak:

A sajátos előírásoknál nem szabályozott kezelési módok, korlátozások, tilalmak és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben meghatározott korlátozások és tilalmak alóli felmentések tekintetében a 8. mellékletben szabályozott általános kezelési előírások az irányadók.

2.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi területspecifikus kezelési módok, korlátozások és tilalmak

2.3.1.1. Fajok védelme

2.3.1.1.1. Törekedni kell arra, hogy a víztestet és a közvetlen partvonalat érintő rehabilitációs, karbantartási munkálatokat (haváriahelyzet elhárítása kivételével) a mocsári teknős szaporodási és vermelési időszakán (október 15. és július 15. között) kívül végezzék.

2.3.1.1.2. Mederrendezés, kotrás során a meder 5%-át kitevő, legalább 3 m átmérőjű (lehetőség szerint ennél nagyobb) nádoltok hagyandók vagy telepítendőek a nádimadarak védelme érdekében.

2.3.1.1.3. A madarak költési időszakában a vízszint lehetőség szerint azonos szinten tartandó.

2.3.1.1.4. A vízterületen újabb építmények, stégek stb. elhelyezése tilos. Kivételt képeznek a rekreációs illetve oktatási közcélokot szolgáló padok, pihenők, hidak, stb. Ezek környezetbe illő kivitelezéssel, természetes anyagokból készüljenek.

2.3.1.1.5. Revitalizációs/rehabilitációs beavatkozás nem járhat a parti növényzet teljes kiirtásával. A munka során legalább a meder egyik oldalán, legalább 1 m széles nádas sávot meg kell őrizni. Bokor- és fatelepítésre a külterületi szakaszon őshonos fajok használandók fel.

2.3.1.1.6. A közterületi fák kivágása az 5. mellékletben foglaltaknak megfelelően történhet (külön természetvédelmi engedély nem szükséges hozzá). Pótlás lehetőség szerint őshonos fajokkal történjen.

2.3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

2.3.2.1. Művelés alól kivett területek kezelése

2.3.2.1.1. A holtág vízterületén a külön jogszabályoknak megfelelően végzett horgászat természetvédelmi engedély nélkül végezhető.

2.3.2.1.2. Tisztítatlan termál- és szennyvíz bevezetése tilos.

2.4 A védetté nyilvánítás indokoltsága

2.4.1. A terület jellemzése

A Maros 1860-ban, a torkolat előtt a mederről levágott holtága. Újszeged belterületén az elmúlt években revitalizált szakasza mintegy 2,7 km. A Thököly utcától a Kamara-töltés felé húzódó, hasonló hosszúságú szakasza helyenként erősen nádasodott.

Jellemző területhasználat (felszínborítás): holtág, közpark, nádas, út.

2.4.2. A kijelölést megalapozó adatok

A holtágat 1860-ban alakították ki, amikor a Maros szabályozása során a torkolat előtti kanyarulatokat levágták a mederről. Jelenlegi állapotában két nagyobb szakaszra tagolható.

A Marostól a Derkovits fasorig terjedő része az elmúlt években rehabilitált, erősen művi jellegű.

A Thököly utcától a Makai út felé húzódó szakasz természetközeli állapotú, erősen nádasodott, sekély vizű terület. A Traktor utca menti szakaszán kotrás zajlott, egyfajta vezérárkot kialakítva a mederben.

A rehabilitált szakasz is kedvező városképi illetve klimatikus hatású a beépített területek között. Kedvelt pihenőhely.

A terület fontos ökológiai folyosó.

2.4.3. Védett természeti értékei

Több éves megfigyelések során a rehabilitáció előtt 95 átvonuló, 9 áttelelő és 39 fészkelő madárfajt regisztráltak. A rehabilitáció kapcsán a növényzet jellege, koreloszlás drasztikusan megváltozott, így a korábban előfordult fajok jelentős része eltűnt a már revitalizált szakaszcól. A növényzet fejlődésével ezek várhatóan nagy részen visszatelepülnek.

A nádas részekén jelentős nádimalár-állomány (fokozottan védett törpegém, védett nádiringó, cserregő nádiposzata, nádi tücsökmadár, barkóscinege) költ.

Kiemelt értéke az országiszerte csökkenő állományú mocsári teknős helyileg jelentős állománya.

Védett bogárfajok:

kis szarvasbogár (*Dorcus parallelepipedus*),
hengeres szalmacincér (*Theophyla cylindricollis*).”

3. Gyálaréti Holt-Tisza

3.1. Természetvédelmi célkitűzések:

A védelem célja az általános természetvédelmi célokön túl a megfelelő vízminőség fenntartása, a vadon élő állat- és növényfajok (kiemelten az őshonos halfajok, kétéltűek, mocsári teknős, nádi madarak) életfeltételeinek megőrzése.

Hosszú távú cél a holtág környékének fás vegetációval történő részleges körbevétele.

3.2. Természetvédelmi stratégiák:

Hasznosítási lehetőségek: horgászat, halgazdálkodás, rekreáció, nádgazdálkodás, vízgazdálkodás.

3.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak:

A sajátos előírásoknál nem szabályozott kezelési módok, korlátozások, tilalmak és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben meghatározott korlátozások és tilalmak alóli felmentések tekintetében a 8. mellékletben szabályozott általános kezelési előírások az irányadók.

3.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi területspecifikus kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.3.1.1. Élőhelyek kezelése:

3.3.1.1.1. A jelenleginél természetközeli állapotok elérése érdekében szükséges a holtág természetbarát kivitelezésű rehabilitációja. A rehabilitáció során a tisztítatlan szennyvizek és termálvizek bevezetését meg kell szüntetni. A holtág kotrása - az erősen szennyezett felső bõge kivételével - nem jelentheti a meder teljes kiszáraitását és az iszap teljes kiürítését, a kotrás szakaszokban valósulhat meg.

3.3.1.1.2. Mederrendezés során a meder 5%-át kitevõ, legalább 3 m átmérõjû (lehetõség szerint ennél nagyobb) nádfoltok hagyandók vagy telepítendõk a nádimalarak védelme érdekében.

3.3.1.1.3. A vízterületen újabb építmények, stégek stb. létesítése nem engedélyezett. Kivételt képeznek a rekreációs, illetve oktatási közcélokot szolgáló padok, pihenõk, hidak, stb., továbbá a vízterület kezeléséhez szükséges építmények. Ezek környezetbe illõ kivitelezéssel, természetes anyagokból készüljenek. A meglévõ stégek felújításánál

természetes anyaghasználat javasolt, azokon felépítmények elhelyezése tilos. Rekreációt követően az elbontott stégek helyére újabbak koncepcióterv alapján, egységes megjelenéssel helyezhetők el.

3.3.1.1.4. A horgászat során korlátozott mennyiségű etető- és csalianyagot lehet felhasználni (3 kg/horgász hely/alkalom), előtetetés tilos. Szemetes horgász helyeken horgászni tilos. Előbbi feltételeket a horgász engedélyekben fel kell tüntetni.

3.3.1.1.5. A fenti feltételek teljesülése mentesít a külön jogszabály szerinti természetvédelmi engedély beszerzése alól, az e feltételekkel végzett horgászat és halgazdálkodás természetvédelmi szempontból engedélyezett a területen.

3.4 A védetté nyilvánítás indokoltsága

3.4.1. A terület jellemzése

A Tisza egykori főmedrét jelentő holtág, helyenként jelentős nádas vegetációval. A felső böge a korábbi erős szennyvízbevezetés miatt szennyezett. Partja általában közvetlenül érintkezik a beépített területekkel, illetve szántókkal. Halászati és horgászati hasznosítás jellemzi.

3.4.2. A kijelölést megalapozó adatok

A Gyálaréti Holt-Tisza Szeged város legnagyobb holtága. Hossza: 18700 m, átlagos szélessége: 86 m, átlagos vízmélysége: 3 m, víztérfogata: 4 250 000 m³.

Helyi nevei: felső böge: Gyálai-Holt-Tisza, középső böge: Fehérpart (északi szakasz) és Szilvás (déli szakasz), alsó böge: Röszei Holt-Tisza.

A felső böge parti szakaszai és helyenként a medre jelentősen nádasodott. A középső böge parti sávja nádasodott, középső szakaszán található a mederben erős nádasodás. Az alsó böge csak keskenyebb parti sávban nádasodott.

A terület területhasználati típusai: belvíztározás, öntözés, horgászat (középső böge), halászat-haltenyésztés (alsó böge). A területhasználat mértéke intenzív.

Veszélyeztető tényezők: intenzív mezőgazdaság (pl. vegyszerek bemosódása), zavarás (horgászat), személerakás, termál- és szennyvízbevezetés. A veszélyeztetettség mértéke a felső böge esetében erős, a középső böge esetében közepes, az alsó böge esetében csekély.

3.4.3. Védett természeti értékei

Madarak:

A térségben található hasonló jellegű élőhelyek közül az egyik legkevesebb madártani értékkel bíró terület, zavartsága és szennyezettsége miatt. A „közönséges” vízi- és vízközelbi madarak költenek (nádirigó, szárcsa, tőkés réce), de egyik faj sem tömeges. Jelentős számú vonuló, telelő madármennyiség nem ismert. Megfelelő rehabilitáció, rekonstrukció és kezelés esetén jelentős nádi- és vízimadár közösség megjelenésére számíthatnánk.

Az ismert védett madárfajok megoszlása előfordulás szerint:

fészkel: 46 faj,

táplálkozik a területen: 8 faj,

átvonul: 19 faj,

ritka vendég: 5 faj,

téli vendég: 11 faj.

Védett emlősfajok:

keleti sün (*Erinaceus europaeus*),

közönséges vakond (*Talpa europaea*),

vidra (*Lutra lutra*).

Nem védett emlősfajok: mezei nyúl, nyest, menyét, görény, őz, váltóvadként a vaddisznó.

Védett bogárfajok:

mezei futrinka (*Carabus granulatus granulatus*),
kis szarvasbogár (*Dorcus parallelepipipedus*),
holdszarvú ganéjtúró (*Copris lunaris*),
hengeres szalmacincér (*Theophyla cylindricollis*),
szalmacincér (*Calamobius filum*).

4. Ős-Maty völgye

4. 1. Természetvédelmi célkitűzések:

A védelem célja az általános természetvédelmi célokon túl a jelenlegi területhasználat megőrzése, így a tájképi jelleg, a természetközeli gyepterület állapotának fenntartása.

4.2. Természetvédelmi stratégiák:

Hasznosítási lehetőségek: ökoturizmus, kerékpáros túrák, rekreáció, nádgazdálkodás, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, környezeti nevelés.

4.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak:

A kezelési módok, korlátozások, tilalmak és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben meghatározott korlátozások és tilalmak alóli felmentések tekintetében a 8. mellékletben szabályozott általános kezelési előírások az irányadók.

4.4. A védetté nyilvánítás indokoltsága4.4.1. A terület jellemzése

Szikes jellegű gyeperület és nádas terület. A Maty-ér rendszeréhez csatlakozik, egykori medervonulat. Szeged közigazgatási területén kívül is folytatódik a természetközeli állapotú terület.

4.4.2. Védett természeti értékeiVédett növényfajok:

Fátyolos nőszirm (Iris spuria).

Védett bogárfajok:

mezei futrinka (*Carabus granulatus granulatus*),
ragyás futrinka (*Carabus cancellatus*),
hengeres szalmacincér (*Theophyla cylindricollis*),
szalmacincér (*Calamobius filum*).

5. Gyálaréti Gulyajárás

5. 1. Természetvédelmi célkitűzések:

A védelem célja az általános természetvédelmi célokon túl a jelenlegi területhasználat megőrzése, így a tájképi jelleg, a természetközeli gyepterület állapotának fenntartása.

5.2. Természetvédelmi stratégiák:

Hasznosítási lehetőségek: ökoturizmus, gyepgazdálkodás, környezeti nevelés.

5.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak:

A sajátos előírásoknál nem szabályozott kezelési módok, korlátozások, tilalmak és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben meghatározott korlátozások és tilalmak alóli felmentések tekintetében a 8. mellékletben szabályozott általános kezelési előírások az irányadók.

5.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi területspecifikus kezelési módok, korlátozások és tilalmak

5.3.1.1. Élőhelyek kezelése:

A major beépített, illetve udvarként használt területein az állattartás tovább folyhat, turisztikai fejlesztés történhet.

A kiskert hasznosítású területeken, gyümölcsös és mezőgazdasági művelt területeken a jelenlegi területhasználat nem korlátozott, a külön engedélyek beszerzése nélkül tovább folyhatnak a művelésnek megfelelő tevékenységek (növényvédelem, öntözés).

5.4. A védetté nyilvánítás indokoltsága

5.4.1. A terület jellemzése

Gyálarét szomszédságában található az egykori tehenészet legelője. Alig szikesedő gyepterület. Városunk környékén ekkora kiterjedésű, hasonló jellegű gyepfelület alig maradt fenn, ezért indokolt a védelem elrendelése.

5.4.2. Védett természeti értékei

Védett bogárfajok:

hengeres szalmacincér (*Theophyla cylindricollis*),

Védett kétéltűfajok:

zöld levelibéka (*Hyla arborea*),

zöld varangy (*Bufo viridis*).

Védett madárfajok:

bíbic (*Vanellus vanellus*),

barna rétihéja (*Circus aeruginosus*),

kékes rétihéja (*Circus cyaneus*),

vörös vércse (*Falco tinnunculus*),

egerészölyv (*Buteo buteo*),

gyurgyalag (*Merops apiaster*),

kuvik (*Athene noctua*),

mezei pacsirta (*Alauda arvensis*),

búbos pacsirta (*Galerida cristata*),

sárga billegető (*Motacilla flava*),

füstifecske (*Hirundo rustica*),

cigánycsuk (*Saxicola torquata*),

tengelic (*Carduelis carduelis*),

zöldike (*Carduelis chloris*),

sordély (*Miliaria calandra*).

Olyan időszakban, amikor a terület jelentős részét víz borította jelentős számú kócsag (*Egretta alba*), szürke gém (*Ardea cinerea*), bíbic (*Vanellus vanellus*), sárszalonna (*Gallinago media*), réticankó (*Tringa glareola*), dankasirály (*Larus ridibundus*), szarcsasirály (*Larus cachinans*) tartózkodott a területen.

6. Körtöltés

6. 1. Természetvédelmi célkitűzések:

A védelem célja az általános természetvédelmi célokon túl a tájképi jelleg megőrzése, migrációs folyosó megőrzése az állat- és növényvilág számára, a biológiai sokféleség fokozása. Kiemelt feladat a kultúrtörténeti emlék eredeti formájában történő megőrzése.

6.2. Természetvédelmi stratégiák:

Hasznosítási lehetőségek: ökoturizmus, gyalogtúrák, kerékpáros túrák, sport, szervezett idegenforgalom, a vasúti közlekedés és az árvízvédelem érdekeinek figyelembevételével.

6.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak:

A sajátos előírásoknál nem szabályozott kezelési módok, korlátozások, tilalmak és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben meghatározott korlátozások és tilalmak alóli felmentések tekintetében a 8. mellékletben szabályozott általános kezelési előírások az irányadók.

6.3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi területspecifikus kezelési módok, korlátozások és tilalmak

6.3.1.1. Terület- és földhasználat:

6.3.1.1.1. A megmaradt téglafal szakaszokat eredeti jellegében meg kell őrizni, felújítás csak az eredeti jelleg megőrzésével lehetséges. Árvízvédelmi célból szükséges átalakítás során az eredeti megjelenéshez illeszkedő építészeti és műszaki megoldásokat kell alkalmazni.

6.3.1.1.2. Újabb beépítésre szánt terület nem jelölhető ki a töltés területén belül.

6.3.1.1.3. Az árvízi védekezéssel és a vasút fenntartásával, fejlesztésével kapcsolatos átalakítások elvégezhetők a területen. A meglévő garázsok fenntartási munkái elvégezhetők.

6.3.1.1.4. Újabb burkolat kialakítása csak a töltéskoronán lehetséges, a város felőli töltésoldal gyepterületként megőrzése szükséges.

6.3.1.1.5. A gyepterület fenntartása érdekében rendszeres kaszálást kell végezni.

6.3.1.1.6. A vasúti közlekedéshez kapcsolódóan a pályafenntartás érdekében végzett gyomirtás - amennyiben az a töltés oldalán lévő gyepterületet nem érinti - természetvédelmi hatósági engedély beszerzése nélkül végezhető.

6.3.1.1.7. Vasúti közlekedés fejlesztésekor a töltés rézsűjén lévő gyeppel meg kell hagyni, vagy őshonos fajokból álló fűmagkeverék felhasználásával gyeppel felszínű rézsű alakítandó ki.

6.3.1.2. Látogatás:

6.3.1.2.1. A töltést nem szabad megnyitni a közúti gépjárműforgalomnak, gépjárművek csak a kezelés/fenntartás érdekében közlekedhetnek. Az illetéktelen bejutás megakadályozása érdekében a sorompót vagy egyéb technikai/műszaki akadályokat fenn kell tartani, szükség szerint tiltó táblák keresztutaknál történő kihelyezése javasolt.

6.3.1.2.2. A területen gyalogosan, kerékpárral szabadon lehet közlekedni.

6.3.1.2.3. A területen kutya sétáltatható.

6.4. A védetté nyilvánítás indokoltsága

6.4.1. A terület jellemzése

A szegedi Körtöltést közvetlenül a Szegedet romba döntő 1879-es nagyárvíz után emelték. A földmunka legnagyobb része egy éven belül (1880-ra) elkészült. A töltés 1905 és 1909 között téglaburkolatot kapott a tápéi lejáró és a Kálvária sugárút közötti szakaszon. Az 1970-es árvíz után a vízbetörésnek potenciálisan leginkább kitétt szakaszokon a téglát betonra cserélték. A Tiszához közel az egész burkolat átalakult, de többnyire csak a töltéskorona fölé nyúló védkorlát változott.

A Körtöltésen két domináns gyeptípus található: a löszgyep (*Salvio-Festucetum rupicolae*) és a töltésgyep (*Cydononti-Poetum angustifoliae*). Utóbbi megnevezés a löszlegelő egyik szinonimája. Az első botanikai adatok már a XX. század elején láttak napvilágot. A 7750 m hosszan húzódó téglafal alföldi viszonyok közt valóságos kincsesbányának bizonyul a zúzmóflóra tekintetében. A cementhabarcsan 6, magán a téglafalon 10 faj lett kimutatva.

6.4.2. Védett természeti értékei

Védett növényfaj:

budai imola (*Centaurea sadleriana*).

Védett bogárfajok:

nagyfejű futrinka (*Dixus – Ditomus clypeatus*),
hengeres szalmacincér (*Theophyla cylindricollis*),
szalmacincér (*Calamobius filum*).

Védett kétélűfajok:

zöld levelibéka (*Hyla arborea*),
zöld varangy (*Bufo viridis*).

Védett madárfajok:

A Körtöltés elsősorban fontos táplálkozóhelye a töltést kísérő erdőterületek fészkelő madarainak.

vadgerle (*Streptopelia turtur*),
kakukk (*Cuculus canorus*),
erdei fülesbagoly (*Asio otus*),
macskabagoly (*Strix aluco*),
sarlósfecske (*Apus apus*),
zöld küllő (*Picus viridis*),
búbos pacsirta (*Galerida cristata*),
füsti fecske (*Hirundo rustica*),
molnárfecske (*Delichon urbica*),
házi rozsdafarkú (*Phoenicurus ochruros*),
fekete rigó (*Turdus merula*),
szürke légykapó (*Muscicapa striata*),
tövisszúró gébics (*Lanius collurio*),
csóka (*Coloeus mondeula*),
seregély (*Sturnus vulgaris*),
mezei veréb (*Passer montanus*),
házi veréb (*Passer domesticus*),
erdei pinty (*Fringilla coelebs*),
tengelic (*Carduelis carduelis*).

7. Szegedi Fertő déli része

7.1. Természetvédelmi célkitűzések:

A védelem célja az általános természetvédelmi célokon túl az egykori szikes pusztából kialakított halastavak, valamint a megmaradt szikespuszta-foltok biológiai sokféleségének megőrzése, természetkímélő gazdálkodás biztosítása.

7.2. Természetvédelmi stratégiák:

Hasznosítási lehetőségek: halgazdálkodás, rekreáció, szervezett idegenforgalom, falusi turizmus, gye- és nádgazdálkodás, vízgazdálkodás.

7.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak:

A sajátos előírásoknál nem szabályozott kezelési módok, korlátozások, tilalmak és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben meghatározott korlátozások és tilalmak alóli felmentések tekintetében a 8. mellékletben szabályozott általános kezelési előírások az irányadók.

7.3.1. Művelési ághoz köthető természetvédelmi területspecifikus kezelési módok, korlátozások és tilalmak

7.3.1.1. Halastó:

7.3.1.1.1. A területen intenzív halgazdálkodás folytatható. Ennek érdekében a vizekre nem veszélyes vegyszerek természetvédelmi engedély nélkül használhatók.

7.3.1.1.2. A terület karbantartása, illetve az eredeti állapot helyreállítása érdekében végzett tevékenységek természetvédelmi engedély nélkül végezhetők.

7.3.1.1.3. Óshonos halfajok telepítése és tenyésztése javasolt az állomány legalább 90 %-ban.

7.3.1.1.4. A tavak lecsapolása és feltöltése tervezésekor figyelembe kell venni azt, hogy a tavasszal lecsapolt tavak medrében védett madárfajok telepedhetnek meg. A megtelepedés elkerülésére riasztást kell alkalmazni vagy fészkelési időszakon kívülre kell tervezni a tómeder szárazra kerülését és feltöltését. Egyéb esetekben a feltöltés csak a védett madarak fiókáinak a tómederből történt kivezetése, vagy röpképességének elérése esetén engedélyezett.

7.4. A védetté nyilvánítás indokoltsága

7.4.1. A terület jellemzése

A Szeged és Sándorfalva közt található halastórendszer része, az azt körülölelő gyepekkel.

Amíg az „öreg” Fehér-tó teljes területe és az új halastavak (Szegedi Fertő) Algyői-főcsatornától északra eső részei a Pusztaszeri Tájvédelmi körzet részét képezik, a Szegedi Fertő déli része nem része az országosan védett, egyben a Ramsari területnek (nemzetközi jelentőségű vizes élőhely).

A védelemre javasolt terület a természet, különösen a madárvilág szempontjából szerves, megbonthatatlan egésznek alkot a már a tájvédelmi körzetbe tartozó területekkel. Ennek érdekében a Kárpát-medencét keresztüljelző Tisza-menti madárvonulási útvonal egyik legjelentősebb állomását jelentő terület része. A halastavi gazdálkodástól függően, továbbá az aktuális belvízviszonyoknak megfelelően, a vízszint által meghatározott módon igen jelentős vízi- és partmadár, valamint sirály és gémféle tartózkodik a területen. Számuk a több ezret is rendszeresen eléri.

A halastavakat természetközeli állapotú gyepek veszik körbe, melyeken mindenütt kifejezett a szikes jelleg. Főbb társulásai: vakszik növényzet (*Camphorosmetum annuae*), ürmös szikespuszta (*Artemisio-Festucetum pseudovinae*), cickafarkos szikes puszta (*Achilleo-Festucetum pseudovinae*), zsászás mézpzásit (*Lepidio-Puccinellietum limosae*),

hernyópázsitos sziki rét (*Agrostio-Beckmannietum eruciformis*), sziki mocsár (*Bolboschoenetum maritimi*). Valószínűleg a halastavakkal kapcsolatos vízgazdálkodás és az elmaradt legeltetés hatására néhány helyen gyomtársulások alakultak ki.

7.4.2. Európai Közösségek jogi aktaiban meghatározott védettségi kategóriába tartozás:

A halastó területe része a NATURA 2000 hálózatnak.

7.4.2. Védett természeti értékei

Védett emlősfajok:

keleti sün (*Erinaceus europaeus*), közönséges vakond (*Talpa europea*), hermelin (*Mustela erminea aestiva*), vidra (*Lutra lutra*).

További emlősfajok: mezei nyúl, pézsmapocok, vörös róka, nyest, menyét, közönséges görény, őz.

Védett madárfajok:

A terület igen nagy mennyiségű és fajszerű madár rendszeres előfordulási helye. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület tagjai a Szegedi Fertőn 2002-ben 168, 2003-ban 165 madárfajt figyeltek meg.

Védett bogárfajok:

aranypettyes bábarabló (*Calosoma auropunctatum*),
hengeres szalmacincér (*Theophyla cylindricollis*).

8. Lőtér melletti fasor területe

8. 1. Természetvédelmi célkitűzések:

A védelem célja a megmaradt fasor tájképi jellegének megőrzése, a biológiai sokféleség fenntartása és növelése.

8.2. Természetvédelmi stratégiák:

Hasznosítási lehetőségek: közpark, környezeti nevelés.

8.3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak:

A sajátos előírásoknál nem szabályozott kezelési módok, korlátozások, tilalmak és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben meghatározott korlátozások és tilalmak alóli felmentések tekintetében a 8. mellékletben szabályozott általános kezelési előírások az irányadók.

8.3.1. Művelési ághoz köthető természetvédelmi területspecifikus kezelési módok, korlátozások és tilalmak

8.3.1.1. Élőhelyek kezelése:

8.3.1.1.1. A park jövőbeni kialakításánál figyelemmel kell lenni arra, hogy a terület a volt lőtéren kialakult élőhelykomplexum maradványa, ezért a tervezésnél fontos szempont a meglévő életközösség életfeltételeinek megteremtése.

8.3.1.1.2. A fasor kezelésére vonatkozóan a Rendelet 5. mellékletében foglaltakat kell betartani.

8.4. A védetté nyilvánítás indokoltsága

8.4.1. A terület jellemzése

Másodlagos kialakítású, de később természetközeli állapotúvá vált terület. A fasor jelentősége: a kialakult erdő-gyep élőhelykomplexum maradványa.

8.4.2. Védett természeti értékei

Védett kételtűfajok:

zöld levelibéka (*Hyla arborea*).

Védett madárfajok:

egerészölyv (*Buteo buteo*),
 búbos pacsirta (*Galerida cristata*),
 sárga billegető (*Motacilla flava*),
 füstifecske (*Hirundo rustica*),
 molnárfecske (*Delichon urbica*),
 tengelic (*Carduelis carduelis*),
 zöldike (*Carduelis chloris*),
 karvaly (*Accipiter nisus*),
 zöld küllő (*Picus viridis*),
 nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*),
 balkáni fakopáncs (*Dendrocopos syriacus*),
 ökörszem (*Troglodytes troglodytes*),
 vörösbegy (*Erithacus rubecula*),
 fülemüle (*Luscinia megarhynchos*),
 énekes rigó (*Turdus philomelos*),
 fenyőrigó (*Turdus pilaris*),
 fekete rigó (*Turdus merula*),
 barátposzáta (*Sylvia atricapilla*),
 csilp-csalp fűzike (*Phylloscopus collybita*),
 széncinege (*Parus major*),
 kék cinege (*Parus caeruleus*),
 őszapó (*Aegithalos caudatus*),
 vetési varjú (*Corvus frugilegus*),
 seregély (*Sturnus vulgaris*),
 sárgarigó (*Oriolus oriolus*),
 mezei veréb (*Passer montanus*),
 házi veréb (*Passer domesticus*),
 meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*).